

แนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

Guidelines for the Prevention and Suppression of Human Trafficking, Mae Sot District, Tak Province

วาสนา จรูญศรีโชติกำจร¹ และ กันต์กนิษฐ์ จูรัตน์²

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สวด^{1,2}

Wassana Jaroonsrichotikamjorn¹ and Kankanit jurach²

Kamphaeng Phet Rajabhat University Maesot^{1,2}

Corresponding Author, Email: kanitta4608@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก และ 2) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก และกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีเฉพาะเจาะจง โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถานประกอบการ พื้นที่เสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ในเขตพื้นที่อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก จำนวน 8 สถาบัน ๆ ละ 50 คน รวมเป็นจำนวน 400 คน พื้นที่ดำเนินโครงการวิจัย 8 สถาบัน ในอำเภอแม่สวด จังหวัดตาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถามและการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 32 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 68 มีอายุระหว่าง 15-18 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 93 กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44 ภูมิสำเนาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในอำเภอแม่สวด คิดเป็นร้อยละ 84 เมื่อสำรวจระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจ

* ได้รับบทความ: 25 สิงหาคม 2565; แก้ไขบทความ: 21 ธันวาคม 2565; ตอรับตีพิมพ์: 26 ธันวาคม 2565

แนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อยู่ในระดับน้อย ในด้านของวัตถุประสงค์ และด้านการป้องกัน ทางคณะผู้วิจัย จึงได้จัดกิจกรรมอบรมในหัวเรื่อง แนวทาง ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในเด็กและเยาวชน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จึงทำให้เด็กและเยาวชน สามารถนำความรู้ที่ได้ไปรณรงค์และประชาสัมพันธ์ ในด้านของ การป้องกันการค้ามนุษย์ เพื่อที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและสังคมต่อไปในอนาคตในด้านของ การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

คำสำคัญ: การค้ามนุษย์; การป้องกัน; การปราบปราม; เยาวชน

Abstract

The Study of guideline for the prevention and suppression of Human Trafficking in Mae Sot District, Tak province 1) To Study and understanding of the prevention and suppression of human trafficking children and youth and 2) To enhance knowledge and understanding of the prevention and suppression of human trafficking in children, youth and the sample group. The researchers use a specific method by determining the size of the sample group including children and youth who live in the area at risk of human trafficking in Mae Sot District, Tak province, with 50 students from 8 institutions, totaling 400 people. The questionnaires and the average statistics were used for data analysis.

The result showed that respondents, most of them were female. about 32% and males 68% with aged between ;15-18 years old. The most representing 93% were studying in Mathayom 5. about 44% of respondents were domicile people. The result of the survey showed 84% of the level of knowledge and understanding about the guidelines for the prevention and suppression of human trafficking was at a low level. In term of purpose and protection, the research team was organized training activity for children and youth can apply the knowledge gained to campaigns and public relation in the field of human trafficking prevention to benefit public and society in the future.

Keywords: Human Trafficking; Prevention; Repression; Youth

บทนำ

การค้ามนุษย์เป็นหนึ่งในปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ และเป็นปรากฏการณ์สำคัญที่มีสาเหตุเกี่ยวข้องกับปัญหาเศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะความเจริญทางด้าน เศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งมีความเจริญกว่ากลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ได้แก่ กัมพูชา สปป.ลาว พม่า ส่งผลให้แรงงานต่างด้าวจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านเหล่านี้ต่างหลั่งไหลเข้ามาทำงานในประเทศไทย ทำให้ขบวนการค้ามนุษย์ซึ่งแฝงตัวมากับแรงงานต่างด้าวดังกล่าว กระทำการกดขี่ บังคับ ล่อลวงโดยเฉพาะ แรงงานต่างด้าวที่เป็นหญิงและเด็ก ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์และการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง (ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2556) โดยรูปแบบการค้ามนุษย์ในปัจจุบัน สามารถแบ่งได้ ดังนี้ คือ (1) การค้ามนุษย์ในรูปแบบการขายบริการ ทางเพศ (2) การค้ามนุษย์โดยบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ส่วนใหญ่ทำงานในสวน ฟาร์ม บ้าน โรงงาน ต้องทำงานหนัก ไม่ได้รับการพักผ่อน ถูกทารุณ (3) การค้ามนุษย์ เพื่อการแต่งงานปรากฏในรูปแบบ ของการจัดหาคู่เพื่อการรับจ้างแต่งงาน มีนายหน้า สืบเสาะหาหญิงเพื่อแต่งงานกับชายที่ไม่รู้จัก หลังจาก แต่งงานหญิงจำนวนมากกลายเป็นเมียทาส อยู่ในสถานการณ์ที่เลวร้ายในเรื่องเพศ ถูกบังคับให้ขายบริการ ทางเพศ (4) การค้ามนุษย์เพื่อการขอทาน ซึ่งเป็นรูปแบบที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยนายหน้าติดต่อ พาเด็ก คนชรา คนพิการ เดินทางออกจากบ้านเกิดและถูกบังคับ ให้ขอทานในเมืองใหญ่ทั้งในและ ต่างประเทศ ซึ่งถูกบังคับให้ขอทาน และ (5) การค้ามนุษย์เพื่อการทำผิดกฎหมาย เหยื่อจะมักเป็นเด็ก ที่ถูกนำไปเป็นเครื่องมือในการส่งยาเสพติดให้กับผู้ค้ารายย่อย (แสงจันทร์ มาน้อย, 2557) ถือเป็นภัยคุกคามของนานาชาติประเทศทั่วโลกภัยคุกคามด้านความมั่นคงรูปแบบใหม่ ถือได้ว่าเป็นปัญหาการค้ามนุษย์ โดยประเด็นที่หลายประเทศทั่วโลกให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการกระทำที่ลดทอนศักดิ์ศรี และคุณค่าของความเป็นมนุษย์ อีกทั้งยังเป็นต้นเหตุที่นำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ตามมา อาทิ ปัญหาความยากจน

ทั้งในระดับประเทศและความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เงื่อนไขปัจจัยทางการเมือง ได้แก่ ปัญหาการเมืองภายในประเทศต่าง ๆ และนโยบายทางการเมือง บางนโยบายเป็นเงื่อนไขที่ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกระบวนการค้ามนุษย์ขึ้น เงื่อนไขปัจจัยทางวัฒนธรรม เช่น ค่านิยมในเรื่องของความกตัญญู ความไม่เท่าเทียมทางเพศที่สะท้อนผ่านการแบ่งงานกันทำระหว่างหญิงชายเงื่อนไขปัจจัยทางด้านการคมนาคมและการสื่อสาร สาเหตุของการเข้าสู่การค้ามนุษย์ (1) การบังคับการค้าประเวณีได้แก่ความยากจน การขาดโอกาสทางการศึกษาความหมายในเรื่องเพศและชีวิตสมรสของผู้หญิงในหมู่บ้าน การไม่สามารถ ปฏิบัติตามหน้าที่ของสถาบันครอบครัวการเป็นชุมชนการค้าประเวณี (2) การบังคับใช้แรงงานได้แก่ความ ยากจนขาดโอกาสทางการศึกษาต้องการรายได้เพื่อบริโภคสินค้าและบริการมีประสบการณ์เลวร้ายในพม่า (รุ่งนภา เทพภาพ, 2550) ส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด การลักลอบเข้าเมือง การค้าประเวณี และที่สำคัญในกฎหมายสิทธิมนุษยชนถือว่าการค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ

ประเทศไทยอยู่ในสถานะประเทศต้นทาง ประเทศทางผ่าน และประเทศปลายทางของการค้ามนุษย์ นโยบายเพื่อแก้ไข ป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ของไทยให้ความสำคัญกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นหลัก และมีความเกี่ยวข้องข้องกับการดำเนินงานหลายด้านที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการแสวงประโยชน์ หรือการบังคับใช้แรงงาน การปราบปรามและดำเนินคดีขบวนการค้ามนุษย์ รวมถึงการช่วยเหลือคุ้มครอง ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งนโยบายที่ไทยกำลังให้ความสำคัญในปัจจุบัน มีดังนี้ การดำเนินงานเกี่ยวกับ ผู้โยกย้ายถิ่นฐานที่เหมาะสมของไทย ประสงค์ให้แรงงานต่างด้าวทั้งหมดได้รับการจดทะเบียนและพิสูจน์ สัญชาติให้เรียบร้อยเพื่อให้สามารถอยู่ทำงานในไทยได้อย่างถูกต้องและได้รับสิทธิ/การคุ้มครองทางสังคม ต่าง ๆ โดยรัฐบาลกำลังพิจารณาเรื่อง การปรับสิทธิด้านการรักษาพยาบาลแรงงานต่างด้าวจากเดิมที่มีอยู่ ให้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (องค์การระหว่างประเทศ กองการสังคม)

นโยบายภาครัฐได้มีการกำหนดพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษของประเทศ ที่มีการเชื่อมต่อกับพรมแดน ต่าง ๆ ทำให้เกิดการจ้างงาน และส่งผลให้เกิดปัญหาการค้ามนุษย์ในพื้นที่ต่าง ๆ ตามมาโดยเฉพาะในเขต เศรษฐกิจพิเศษจังหวัดตาก อำเภอแม่สอด ซึ่งเป็นอำเภอที่มีการค้าระหว่างประเทศไทยกับพม่า เป็นอำเภอ ที่อยู่ติดชายแดน และเป็นที่ตั้งจุดผ่านแดนถาวร ด้านพรมแดนแม่สอดที่เชื่อมโยงเมืองเมียวดี รัฐกะเหรี่ยง ประเทศพม่า และเป็นเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งง่ายต่อการค้ามนุษย์เป็นอย่างมาก จึงเห็นด้วยเหตุที่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการค้าแบบเสรี รวมไปถึงเป็นการติดต่อข้ามกัน ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศพม่า โดยที่มีการค้าหรือการเพิ่มของประชากรมากขึ้น ในลักษณะ ของการจ้างแรงงาน ส่งผลทำให้เกิดการค้ามนุษย์เป็นอย่างมาก จึงเห็นควรที่จะได้รับการพัฒนาและแนวทาง ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นอย่างสูง โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชนจำนวนมาก ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา การทำงาน การสร้างรายได้ ไม่สามารถเข้าถึงบริการสังคมต่าง ๆ อีกทั้งยัง มีผลกระทบไปถึงทางสังคมของกลุ่มเด็กและเยาวชนในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จากภาพรวมของ สถานการณ์ในปัจจุบัน พบว่า มีอัตราของการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในกลุ่มวัยรุ่น (อายุ 15-19 ปี) ซึ่งถ้าขาดโอกาสทางการศึกษาเพราะเกิดการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ไม่รู้จักวิธีการป้องกัน จึงทำให้เกิด สถิติการตั้งครรภ์เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี จากสถิติที่มีแนวโน้มของการกระทำผิดในเด็กและเยาวชนนั้น มีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น จากสถิติของกระทรวงสาธารณสุข ในปี 2560 จังหวัดที่มีอัตราการคลอดของหญิง อายุ 15-19 ปี คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้ 50.0 - 59.9 จังหวัดตาก ถือเป็นลำดับที่ 2 จาก 10 ลำดับ ที่มีอัตราการ คลอดของเด็กวัยรุ่นในช่วงอายุ 15-19 ปี ที่มีค่าเฉลี่ยสูงเกินกว่าร้อยละ 50.0 มีจำนวนในการคลอดบุตร ทั้งสิ้น 1,199 คน จากวัยรุ่นอายุ 15-19 ปี จำนวน 20,650 คน คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้ร้อยละ 58.10 ซึ่งถือว่า อยู่ในระดับที่สูงและมีความเสี่ยงมาก ๆ จึงเป็นสาเหตุที่มาจาก การหลงใหลในแสง สี เสียง การดื่มสุรา รวมไปถึงยาเสพติด การลอกเลียนแบบพฤติกรรมความรุนแรงและเพศ จากสื่ออินเทอร์เน็ตที่กลุ่มเด็กและ เยาวชนสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดาย ส่งผลกระทบทำให้ให้เด็กและเยาวชนในกลุ่มนี้เสี่ยงต่อการเข้าถึง

ขบวนการการค้ามนุษย์ เนื่องจากยังไม่มีความพร้อมในเรื่องอาชีพ และการหารายได้ เพื่อนำมาเลี้ยงดูแลบุตร และอาจส่งผลกระทบต่อแม่และบุตรอาจจะเข้าสู่ระบบการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้มีคนเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์และตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์มากขึ้น จึงเกิดการแสวงหาคุณภาพชีวิตและโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดี ขณะที่เจ้าของกิจการต้องการแรงงานราคาถูก ทำให้เกิดการหลอกลวงเพื่อแสวงประโยชน์จากผู้ที่ต้องการหางานทำ ในรูปแบบการบังคับใช้แรงงานในสถานประกอบการกิจการประมง การบังคับให้เด็กและหญิงขายบริการทางเพศ ขอทาน ฯลฯ เป็นต้น (กรมอนามัยการเจริญพันธุ์, 2560)

ทั้งนี้จากข้อความดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้เห็นถึงปัญหาที่นานาประเทศให้ความสนใจในเรื่องการค้ามนุษย์ ที่สมควรทำความเข้าใจและใส่ใจประเด็นต่าง ๆ ทางคณะผู้จัดทำจึงได้จัดทำวิจัยเรื่อง แนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอมะสออด จังหวัดตาก ขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการค้ามนุษย์ ในอำเภอมะสออด จังหวัดตาก เพื่อศึกษาแนวทางการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในปัจจุบันของ อำเภอมะสออด จังหวัดตาก และเพื่อพัฒนารูปแบบการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ใน อำเภอมะสออด จังหวัดตาก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่อำเภอมะสออด จังหวัดตาก
2. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่อำเภอมะสออด จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษางานวิจัยเรื่อง แนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อำเภอมะสออด จังหวัดตาก โดยนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้ 1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 3. การเก็บรวบรวมข้อมูล และ 4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถาบันการศึกษาพื้นที่เสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ในเขตพื้นที่อำเภอมะสออด จังหวัดตาก จาก 8 สถาบัน ๆ ละ 50 คน รวม 400 คน พื้นที่ดำเนินโครงการวิจัย 8 สถาบัน ในอำเภอมะสออด จังหวัดตาก ได้แก่ 1. โรงเรียนสรรพวิทยาคม 2. โรงเรียนด่านแม่ละเมาวิทยาคม 3. โรงเรียนแม่กุวิทยาคม 4. โรงเรียนแม่ปะวิทยาคม 5. โรงเรียนภัทรวิทยา 6. โรงเรียนราชภัฏวิทยา (ตี๋มิ่ง) 7. โรงเรียนเทศบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และ 8. วิทยาลัยเทคนิคแม่สออด

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีเฉพาะเจาะจง โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เด็กและเยาวชนที่อยู่ในสถาบันการศึกษาพื้นที่เสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ในเขตพื้นที่ อำเภอบรบพระ จังหวัดตาก จำนวน 30 คน (ทดสอบเครื่องมือ) และในเขตพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 8 สถาบัน ๆ ละ 50 คน รวม 400 คน พื้นที่ดำเนินโครงการวิจัย 8 สถาบัน ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก แต่ทั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถดำเนินการจัดโครงการได้เพียง 6 สถาบัน ได้แก่ 1. โรงเรียนสรรพวิทยาคม จำนวน 69 คน 2. โรงเรียนด่านแม่ละเมาวิทยาคม จำนวน 57 คน 3. โรงเรียนแม่กุวิทยาคม จำนวน 68 คน 4. โรงเรียนแม่ปะวิทยาคม จำนวน 62 คน 5. โรงเรียนภัทรวิทยา จำนวน 66 คน และ 6. โรงเรียนเทศบาลเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จำนวน 62 คน เนื่องจากเกิดเหตุการณ์วิกฤต คือ การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 จึงทำให้ผู้วิจัยและคณะไม่สามารถดำเนินการอบรมต่อได้ อีก 2 สถาบัน แต่ทั้งนี้ แต่ละสถาบันมีผู้เข้าร่วมเกินกว่าจำนวนที่กำหนด จึงทำให้มีกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 384 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่เสี่ยง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่เสี่ยง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ส่วนที่ 3 ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความต้องการรับรู้ข้อมูลแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่เสี่ยง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับความรู้ข้อมูลแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ในประเทศไทย แนวคิดในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมไปถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการสร้างแบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่เสี่ยง อำเภอมะสอย จังหวัดตาก

ขั้นตอนที่ 4 จากนั้นนำแบบสำรวจที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการตรวจทานและให้ข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบสำรวจที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการตรวจสอบมาแก้ไขและปรับปรุง และส่งตรวจทานอีก 1 ครั้ง

ขั้นตอนที่ 6 นำแบบสำรวจที่ผ่านการตรวจทานจากผู้ทรงคุณวุฒิไปลงพื้นที่สำรวจข้อมูล

ขั้นตอนที่ 7 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสำรวจ

ขั้นตอนที่ 8 ดำเนินการจัดโครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับ แนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอมะสอย จังหวัดตาก

ขั้นตอนที่ 9 ดำเนินการสร้างแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่เสี่ยง อำเภอมะสอย จังหวัดตาก

ขั้นตอนที่ 10 จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการตรวจทานและให้ข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 11 นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ทำการตรวจสอบมาแก้ไขและปรับปรุง และส่งตรวจทานอีก 1 ครั้ง

ขั้นตอนที่ 12 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจทานจากผู้ทรงคุณวุฒิให้กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรมได้ประเมิน โดยนำมาทำการทดสอบเครื่องมือกับกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอบพพระ และวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 13 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจทานจากผู้ทรงคุณวุฒิให้กลุ่มตัวอย่างที่เข้ารับการอบรมได้ประเมิน และผ่านการทดสอบมาเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในเขตอำเภอมะสอย จังหวัดตาก

ขั้นตอนที่ 14 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและนำมาอภิปรายผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่เสี่ยง อำเภอมะสอย จังหวัดตาก

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่เสี่ยง อำเภอมะสอย จังหวัดตาก

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้นำข้อมูล จากแบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในเด็กและเยาวชน ของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 400 ชุด จากกลุ่มตัวอย่าง และแบบสอบถามหลังได้รับการอบรมกิจกรรมแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 384 ชุด ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพ โดยนำมาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติโดยมีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในเด็กและเยาวชนของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ ส่วนที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในเด็กและเยาวชน ของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก และ ส่วนที่ 3 ผู้ตอบแบบสำรวจ มีความต้องการรับรู้ข้อมูลแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล แบบลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ที่อยู่ อาชีพของผู้ปกครอง รายได้เฉลี่ยของครอบครัว/ต่อปี ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบการค้ามนุษย์ รูปแบบใดของการค้ามนุษย์ในเด็กและเยาวชนที่พบในพื้นที่เสี่ยง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก เจ้าหน้าที่/หน่วยงานที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	172	43
หญิง	228	57
2. อายุ		
อายุต่ำกว่า 15 ปี	40	10
อายุ 15 – 18 ปี	324	81
อายุมากกว่า 18 ปี	36	9

วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น 177
ปีที่ 9 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2565

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 4	132	33
มัธยมศึกษาปีที่ 5	156	39
มัธยมศึกษาปีที่ 6	112	28
4. ภูมิสำเนา		
แม่สอด	352	88
แม่ระมาด	32	8
พบพระ	16	4
อื่นๆ		
5. อาชีพผู้ปกครอง		
ครู/อาจารย์	48	12
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ	56	14
พนักงาน/เอกชน	8	2
ธุรกิจส่วนตัว	160	40
รับจ้าง	36	9
เกษตรกร	84	21
อื่นๆ	8	2
6. รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อปี		
น้อยกว่า120,000 บาท/ ปี	24	6
120,001-300,000 บาท/ ปี	188	47
300,001-600,000 บาท/ ปี	152	38
มากกว่า 600,001 บาท/ ปี	36	9
รวม	400	100

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวน และร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 228 คน คิดเป็นร้อยละ 57 และ เพศชาย จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43 มีอายุระหว่าง 15-18 ปี มากที่สุด จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 81 รองลงมา มีอายุต่ำกว่า 15 จำนวน 40 คน

คิดเป็นร้อยละ 10 และมีอายุมากกว่า 18 ปี จำนวน 36 คน กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มากที่สุด จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 39 รองลงมา คือ กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 33 และกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28 ตามลำดับ ภูมิสำเนาของผู้ตอบแบบสำรวจส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในอำเภอแม่สอด จำนวน 352 คน คิดเป็นร้อยละ 88 อาศัยอยู่อำเภอแม่ระมาด จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8 และอาศัยอยู่ในอำเภอพบพระ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4 ตามลำดับ อาชีพของผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 160 คน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาผู้ปกครองประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21 และมีผู้ปกครองประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ/เจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 21 ตามลำดับ มีรายได้เฉลี่ยต่อปีของครอบครัวส่วนใหญ่เท่ากับ 120,001 - 300,000 บาท/ปี จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อปีของครอบครัวเท่ากับ 300,001-600,000 บาท/ปี จำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38 และมีรายได้เฉลี่ยต่อปีของครอบครัวมากกว่า 600,001 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 9 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในเด็กและเยาวชนของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบการค้ามนุษย์

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบการค้ามนุษย์		
1.1 การกระทำใดคือลักษณะการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เสี่ยง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก		
การจัดหา	25	6.25
การซื้อ	38	16.75
การจำหน่าย	67	9.5
การพามาจากหรือส่งไปยังที่ใด	110	27.50
การรับตัวเอาไว้	2	0.50
การหน่วงเหนี่ยวกักขัง	84	21
การจัดอยู่อาศัย	74	18.50
รวม	400	100

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบการค้ามนุษย์ การกระทำส่วนใหญ่ลักษณะการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เสี่ยง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก คือ การพามาจากหรือส่งไปยังที่ใด มากที่สุด จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 27.50 รองลงมา คือ การหน่วงเหนี่ยวกักขัง จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21 และการจัดอยู่อาศัย จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ข้อมูลเบื้องต้นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในเด็กและเยาวชนของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบการค้ามนุษย์

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบการค้ามนุษย์		
1.2 ท่านคิดว่าการค้ามนุษย์ในพื้นที่เสี่ยง อำเภอแม่สอด จังหวัดตากเกิดจากวิธีการใดมากที่สุด		
การขู่เข็ญ	67	16.75
การใช้กำลังบังคับ	72	18
การลักพาตัว	45	11.25
การฉ้อฉล หลอกลวง	104	26
ใช้อำนาจโดย มิชอบโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่น แก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล	112	28
รวม	400	100

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบการค้ามนุษย์ การกระทำส่วนใหญ่ลักษณะการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่เสี่ยง อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก คือ ใช้อำนาจโดยมิชอบโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล มากที่สุด จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมา คือ การฉ้อฉล หลอกลวง จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26 และการขู่เข็ญ จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.75 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 ข้อมูลเบื้องต้นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในเด็กและเยาวชนของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบการค้ามนุษย์

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2. วัตถุประสงค์ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบการค้ามนุษย์		
เพื่อการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี	53	13.25
เพื่อการผลิตหรือเผยแพร่วัตถุหรือสื่อลามก	45	11.25
เพื่อการเอาคนลงเป็นทาส	54	13.50
เพื่อนำคนมาขอตาน	28	7
เพื่อการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	189	47.25
เพื่อบังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้า	31	7.75
รวม	400	100

จากตารางที่ 4 สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างได้ประเมินข้อมูลเบื้องต้นในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในเด็กและเยาวชนของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ด้านความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบการค้ามนุษย์ คือ เพื่อการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.25 รองลงมา มีวัตถุประสงค์เพื่อการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.25 และ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้อำนาจโดยมิชอบโดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแล มากที่สุด จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28 รองลงมา คือ การฉ้อโกง หลอกหลวง จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 26 และการขู่เข็ญ จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 16.75 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงการหาค่าร้อยละ รูปแบบใดของการค้ามนุษย์ในเด็กและเยาวชนที่พบในพื้นที่

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การขอราน	86	21.50
การค้าผู้หญิงเพื่อจุดประสงค์ในการค้าประเวณี	54	13.50
การค้ามนุษย์ในรูปแบบการบริการทางเพศ	81	20.25
การค้ามนุษย์เพื่อบังคับใช้แรงงาน	125	31.25
การค้ามนุษย์เพื่อการรับใช้งานบ้าน	46	11.50
การค้ามนุษย์เพื่อการแต่งงาน	8	2
รวม	400	100

จากตารางที่ 5 สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจได้ประเมินรูปแบบใดของการค้ามนุษย์ในเด็กและเยาวชนที่พบในพื้นที่ ส่วนใหญ่ การค้ามนุษย์เพื่อบังคับใช้แรงงานจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 31.25 รองลงมา คือ การขอราน จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 21.50 และการค้ามนุษย์ในรูปแบบการบริการทางเพศ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 20.25

ตารางที่ 6 แสดงการหาค่าร้อยละเจ้าหน้าที่/หน่วยงานที่ทํานรู้จกเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ	234	58.50
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์(คณะกรรมการ ปคม.)	91	22.75
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	75	18.75
รวม	400	100

จากตารางที่ 6 สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสำรวจได้ประเมินแบบสำรวจเจ้าหน้าที่/หน่วยงานที่รู้จักเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ส่วนใหญ่ ได้แก่ พนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ จำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 58.50 รองลงมาได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (คณะกรรมการ ปคม.) จำนวน 91 คิดเป็นร้อยละ 22.75 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 75 คิดเป็นร้อยละ 18.75 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความรู้ ความเข้าใจ เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ความรู้ ความเข้าใจ เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านการกระทำ (action)	4.35	0.57
2. ด้านวิธีการ (means)	4.25	0.47
3. ด้านวัตถุประสงค์ (purposes)	2.26	0.53
4. ด้านการป้องกัน	2.21	0.49
รวม	3.27	0.52

จากตารางที่ 7 สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสำรวจมีระดับความรู้ ความเข้าใจ เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางดี คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 3.27 (S.D. = 0.52) จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสำรวจจะมีระดับความรู้ ความเข้าใจ เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในด้านการกระทำสูงที่สุดซึ่งมีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 4.35 รองลงมาอันดับหนึ่งเป็นด้านวิธีการ มีระดับความรู้ความเข้าใจ อยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 4.25 รองลงมา คือ ด้านวัตถุประสงค์ มีระดับความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 2.26 และด้านการป้องกัน ซึ่งผู้ตอบแบบสำรวจมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการป้องกันอยู่ระดับน้อย โดยคิดเป็นค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 2.21 ตามลำดับ

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความรู้ ความเข้าใจ เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ด้านการกระทำ

รายการ	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านการกระทำ (Action)		
1.1 ท่านมีระดับความรู้ความเข้าใจในการนำพาแรงงานต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรไทย (นำไปหรือนำมาโดยมีต้นทางและแสดงอาการต่อเนื่องเรื่อย ๆ มาถึงปัจจุบัน พามาจากที่ใด ก็ได้) อยู่ในระดับใด	4.51	0.54
1.2 ท่านมีระดับความรู้ความเข้าใจในการกักขังหน่วงเหนี่ยวบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยไม่เต็มใจ (บังคับให้ทำงานอยู่ในสถานที่อันจำกัด เก็บตัวไว้ในสถานที่อันจำกัด) อยู่ในระดับใด	4.60	0.56
1.3 ท่านมีระดับความรู้ความเข้าใจในการเอาคนไปแลกเงินตรา เอาเงินเข้ามาโดยยอมตนเข้ารับใช้การงานของเจ้าของเงินที่ เรียกว่า ขายตัวลงเป็นทาส อยู่ในระดับใด	4.42	0.51
รวม	4.35	0.57

จากตารางที่ 8 สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสำรวจมีระดับความรู้ความเข้าใจ เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ด้านการกระทำ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.57) จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสำรวจมีความรู้ความเข้าใจ ในการกักขังหน่วงเหนี่ยวบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยไม่เต็มใจ (บังคับให้ทำงานอยู่ในสถานที่อันจำกัด เก็บตัวไว้ในสถานที่อันจำกัด) มากที่สุด อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมา คือ การนำพาแรงงานต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรไทย (นำไปหรือนำมาโดยมีต้นทางและแสดงอาการต่อเนื่องเรื่อย ๆ มาถึงปัจจุบัน พามาจากที่ใด ก็ได้) อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 4.51 รองลงมา คือ การเอาคนไปแลกเงินตรา เอาเงินเข้ามาโดยยอมตนเข้ารับใช้การงานของเจ้าของเงินที่ เรียกว่า ขายตัวลงเป็นทาส อยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42 และลำดับสุดท้ายตามลำดับ

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความรู้ ความเข้าใจ เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ด้านวิธีการ

รายการ	$\bar{x}$	S.D.
2. ด้านวิธีการ (Means)		
2.1 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการข่มขู่ ทำให้กลัวทำให้เสียขวัญทำให้ผู้อื่นต้องกลัวว่าจะเกิดความเสียหายเป็นภัยแก่ ตนเอง อยู่ในระดับใด	4.49	0.52

วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์ 183
ปีที่ 9 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2565

2.2 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการใช้กำลังบังคับแรงงาน หรือใช้ความรุนแรง ทุบตีเพื่อให้ทำงานตามความต้องการ	4.19	0.40
2.3 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ โดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแลอยู่ในระดับใด	4.17	0.48
2.4 ท่านมีความรู้ ในการลักพาตัว แอบหรือลอบนำคนไปหรือนำคนมาโดยบุคคลนั้น ไม่ยินยอม อยู่ในระดับใด	4.15	0.47
รวม	4.25	0.57

จากตารางที่ 9 สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสำรวจมีระดับความรู้ความเข้าใจ เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ด้านวิธีการ โดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.57) จะเห็นได้ว่าผู้ตอบแบบสำรวจมีความรู้ความเข้าใจในด้านการข่มขู่ ทำให้กลัว ทำให้เสียขวัญ ทำให้ผู้อื่นต้องกลัวว่าจะเกิดความเสียหายเป็นภัยแก่ตนเอง อยู่ในระดับใด มากที่สุด อยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 รองลงมา คือ การใช้กำลังบังคับแรงงานหรือใช้ความรุนแรง ทุบ ตี เพื่อให้ทำงานตามความต้องการ อยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 4.19 รองลงมา คือ โดยให้เงินหรือผลประโยชน์อย่างอื่นแก่ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองให้ความยินยอมแก่ผู้กระทำความผิดในการแสวงหาประโยชน์จากบุคคลที่ตนดูแลอยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และลำดับสุดท้าย การลักพาตัว แอบหรือลอบนำคนไปหรือนำคนมาโดยบุคคลนั้นไม่ยินยอม อยู่ในระดับดี คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 4.15 ตามลำดับ

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความรู้ ความเข้าใจ เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ด้านวัตถุประสงค์

รายการ	$\bar{x}$	S.D.
3. ด้านวัตถุประสงค์ (Purposes)		
3.1 ท่านมีความรู้ความเข้าใจในการถูกกระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี (การยอมรับการกระทำชำเราหรือการยอมรับการกระทำอื่นใด เพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น) อยู่ในระดับใด	2.24	0.43
3.2 ท่านมีความรู้ความเข้าใจในการถูกกระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การข่มขืนใจให้ทำงานหรือบริการ (การปฏิบัติรับใช้ การให้ ความ สะดวกต่าง ๆ หรือการปฏิบัติอื่น ๆ ที่ทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเกิดความพึงพอใจ)	2.32	0.58

3.3 ท่านมีความรู้ความเข้าใจในการถูกระงับโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการทุจริตบุคคล (การทุจริต โดยวิธีบีบบังคับเอา การแสวงหาประโยชน์โดยวิธีบีบบังคับให้ยินยอม) อยู่ในระดับใด	2.16	0.56
รวม	2.26	0.53

จากตารางที่ 10 สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสำรวจมีระดับความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ด้านวัตถุประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.26$, S.D. = 0.53) จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบมีความรู้ความเข้าใจในการถูกระงับโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการทุจริตบุคคล (การทุจริต โดยวิธีบีบบังคับเอา การแสวงหาประโยชน์โดยวิธีบีบบังคับให้ยินยอม) อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 2.32 รองลงมา คือ มีความรู้ความเข้าใจในการถูกระงับโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี (การยอมรับการกระทำของเรา หรือการยอมรับการกระทำอื่นใด เพื่อสำเร็จความใคร่ในทางกามารมณ์ของผู้อื่น) อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 2.24 และน้อยที่สุด คือมีความรู้ความเข้าใจในการถูกระงับโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการการอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการทุจริตบุคคล (การทุจริต โดยวิธีบีบบังคับเอา การแสวงหาประโยชน์โดยวิธีบีบบังคับให้ยินยอม) อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 2.16 ตามลำดับ

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความรู้ ความเข้าใจ เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ด้านการป้องกัน

รายการ	$\bar{x}$	S.D.
4. ด้านการป้องกัน		
4.1 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในด้านการป้องกัน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคอยประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ความรู้ลักษณะการกระทำความผิด โทษของผู้กระทำความผิดรวมถึงการช่วยเหลือและการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างทั่วถึง	1.97	0.33
4.2 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในด้านหน่วยงานการรับร้องเรียน หรือแจ้งปัญหาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ (เช่น ขอทาน การลักพาตัว การขู่เข็ญ การค้าประเวณี เป็นต้น)	2.11	0.30

4.3 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในการช่วยกันรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	2.40	0.69
4.4 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการสร้างจิตสำนึก และเจตคติในเรื่องสิทธิมนุษยชนและกระบวนการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	2.36	0.62
4.5 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการรับรู้ถึงช่องทางในการร้องเรียน ร้องทุกข์ เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	2.22	0.48
รวม	2.21	0.49

จากตารางที่ 11 สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสำรวจมีระดับความรู้ความเข้าใจ เบื้องต้นเกี่ยวกับสถานการณ์การค้ามนุษย์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ด้านการป้องกัน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.21$, $S.D. = 0.49$) จะเห็นได้ว่า ผู้ตอบแบบสำรวจมีความรู้ ความเข้าใจในการช่วยกันรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.40 รองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการสร้างจิตสำนึก และเจตคติในเรื่องสิทธิมนุษยชนและกระบวนการต่อต้านการค้ามนุษย์ให้แก่เด็กและเยาวชนในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตากอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นค่าเฉลี่ยได้เท่ากับ 2.36 รองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจ ในด้านการรับรู้ถึงช่องทางในการร้องเรียน ร้องทุกข์ เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.22 รองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจในด้านหน่วยงานการรับร้องเรียน หรือแจ้งปัญหาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ (เช่น ขอทาน การลักพาตัว การขู่เข็ญ การค้าประเวณี เป็นต้น) อยู่ในระดับน้อย คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.11 และลำดับสุดท้าย คือ มีความรู้ ความเข้าใจในการป้องกัน โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องคอยประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ ความรู้ลักษณะการกระทำความผิดโทษของผู้กระทำความผิดรวมถึงการช่วยเหลือและการให้ความคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างทั่วถึงอยู่ในระดับน้อย คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.97

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในเด็กและเยาวชน อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ผลการวิจัยพบว่าความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์กับเด็กและเยาวชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและ

ปราบปรามด้านการกระทำ และด้านวิธีการ อยู่ในระดับมากที่สุด คือ เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ ในด้านการกระทำและด้านวิธีการเนื่องจากโดยเด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในการนำพาแรงงาน ต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรไทยในรูปแบบที่ถูกต้อง และเข้ามาด้วยความเต็มใจไม่ได้ทำการกักขัง หน่วงเหนี่ยว โดยแรงงานที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ที่จะเข้ามาทำงานเพื่อแลกกับผลตอบแทนที่ตกลงกับนายจ้าง เนื่องจากพื้นที่อำเภอแม่สอดติดกับชายแดนพม่ามีแรงงานพม่าเข้ามาทำงานในอำเภอแม่สอดจำนวนมาก โดยเด็กและเยาวชนจะพบเห็นหรือมีผู้ปกครองเป็นนายจ้างทราบถึงบทลงโทษของผู้กระทำผิด ในการค้ามนุษย์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลาวัณย์ ทัศนศิลป์ และคณะ (2561 : 387-401) ได้ทำการวิจัย เรื่อง โครงการการศึกษาวิเคราะห์และแนวทางในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในมิติ กฎหมายของประเทศในพื้นที่ระยองเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก - เหนือ - ใต้ การวิจัยในโครงการนี้ มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการค้ามนุษย์โดยศึกษากฎหมายของประเทศต่าง ๆ ในระยองเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก - เหนือ - ใต้ เพื่อให้ทราบถึงกฎหมายที่มีอยู่ของแต่ละประเทศนั้น มีลักษณะและเนื้อหาสาระอย่างไร มีการบังคับใช้อย่างไร และปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมาย ดังกล่าวเป็นอย่างไรบ้างในทางปฏิบัติอีกทั้งศึกษามูลฐานของปัญหาการค้ามนุษย์ซึ่งเกิดจากปัญหา ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง โดยเฉพาะการขาดประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย จากผลของการศึกษาพบว่า ปัญหาทางด้านกฎหมายของแต่ละประเทศมีลักษณะร่วมบางประการ ได้แก่ ปัญหาการตีความ ขอบเขตของการนิยาม “การค้ามนุษย์” เพราะในสังคมที่แตกต่างกันอาจจะมีลักษณะ ของการค้ามนุษย์ที่แตกต่างกัน ปัญหาในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดการแยกเหื่อจากการ เป็นผู้กระทำความผิดการคุ้มครองป้องกันพยาน การขาดแคลนงบประมาณ การขาดความเชี่ยวชาญ ข้าราชการของเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง การต้องบังคับการตามกฎหมายหลายฉบับที่อาจจะซ้ำซ้อนกัน หรือเป็นช่องว่างในการบังคับกฎหมาย ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องสำหรับระดับ ภูมิภาคยังไม่มีมีการประมวลกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์ความร่วมมือ ในการดำเนินคดีในระดับภูมิภาคและยังไม่มีมีการกำหนดมาตรฐานของการประเมินสภาพการบังคับใช้ กฎหมายให้เป็นเอกภาพในระดับอาเซียน สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหาในระดับภายในประเทศ เสนอให้มีการประมวลกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยผนวกกฎหมายสาระ บัญญัติและวิธีสบัญญัติไว้ในประมวลเดียวกันโดยแบ่งเป็นภาคสาระบัญญัติและภาควิธีสบัญญัติให้มีลักษณะ ที่เหมาะสมกับลักษณะคดีการค้ามนุษย์มีการอบรมเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง มีการกำหนดงบประมาณ ให้เพียงพอการคุ้มครองเหยื่อและพยานส่วนในระดับภูมิภาคให้มีการทำสนธิสัญญากำหนดความร่วมมือ ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์พร้อมทั้งกำหนดมาตรฐานอาเซียนในการประเมินการปฏิบัติ การกำหนดกรอบและขอบเขตคดีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ให้ชัดเจน

ความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและปราบปรามด้านวัตถุประสงค์และด้านการป้องกัน อยู่ในระดับน้อย คือ เด็กและเยาวชนขาดความรู้ความเข้าใจในการหาประโยชน์โดยมิชอบจากการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การหาประโยชน์โดยมิชอบโดยเด็กและเยาวชน ยังขาดความรู้ความเข้าใจถึงวิธีการหรือหน่วยงานที่ทำการรับเรื่องร้องเรียนหรือการแจ้งปัญหาการค้ำมนุษย์ โดยไม่รู้ถึงช่องทางที่ปลอดภัยไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายหรือเดือดร้อนในภายหลังจากการร้องเรียนไม่มั่นใจถึงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินหากทำการร้องเรียนเรื่องค้ำมนุษย์ไปในหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษกรมสอบสวนคดีพิเศษกระทรวงยุติธรรม (2559) พบว่า ปัญหาการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ในภาพรวมคือปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร ผู้บังคับใช้กฎหมายที่สำคัญ ๆ ได้แก่ (1) บุคลากรขาดความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญ (2) การสั่งสมความเชี่ยวชาญในงานอาชีพ และการดำรงรักษาบุคลากรที่มีคุณภาพ (3) ทักษะคดีของผู้บังคับใช้กฎหมายที่มีต่อผู้เสียหาย และ (4) การถูกแทรกแซง พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการสืบสวนสอบสวนที่สำคัญ ๆ ได้แก่ (1) การคุ้มครองผู้เสียหายยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ (2) การ “สอบตักพยาน” เพื่อให้การสอบสวนเสร็จสิ้นโดยเร็ว ทำให้การดำเนินคดีอาญาไม่สามารถจะนำตัวผู้กระทำความผิดทั้งหมดมาลงโทษได้ (3) การคัดกรองดูแลและให้ความคุ้มครองผู้เสียหายหรือพยานเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงาน จึงเกิดปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานและความรับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนและ (4) การใช้ภาษาเพื่อการสอบสวนคนต่างด้าวรวมทั้งแนวทางการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์เชิงรุกที่สำคัญ ๆ ได้แก่ การพัฒนารูปแบบการบังคับใช้กฎหมายและพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาและจัดรูปแบบในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแบบบูรณาการร่วมกัน โดยมีผู้ปฏิบัติหน้าที่ที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับลักษณะสำคัญของคดีค้ำมนุษย์ รวมทั้งต้องมีมาตรการคุ้มครองพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีที่ปฏิบัติหน้าที่โดยสุจริต (สำนักพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษกรมสอบสวนคดีพิเศษกระทรวงยุติธรรม, 2559)

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ความเข้าใจในแนวทางการป้องกันการค้ำมนุษย์ในเด็กและเยาวชน ในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงในการเกิดการค้ำมนุษย์
2. ควรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อทำการสร้างเครือข่ายในกลุ่มเด็กและเยาวชน เพื่อช่วยในการเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนมีแนวทางในการป้องกันการเกิดการค้ำมนุษย์ของกลุ่มเด็กและเยาวชน

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ อุ่ทองทรัพย์ และ ประเทือง ช่วยเกลี้ยง. (2562). การค้ามนุษย์เด็ก กรณีศึกษาแรงงานเด็ก
ชาวเมียนมา ลาว และ กัมพูชา. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2564, จาก <https://bit.ly/3xkZ3aw>
กองบังคับการปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์สำนักงานตำรวจแห่งชาติหาดใหญ่.
สืบค้นเมื่อ 14 เมษายน 2564, จาก <https://bit.ly/3epnPh5>
- จตุรงค์ บุญยรัตนสุนทร. (2558). การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ของประเทศไทยและความร่วมมือ
กับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 5 เมษายน 2564, จาก <https://bit.ly/3niDdj9>.
- จุมพล พันธุ์สัมฤทธิ์. (2558). มาตรการที่มีประสิทธิภาพในการปราบปรามการค้ามนุษย์ข้ามชาติในภูมิภาค
อาเซียน. สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2564, จาก <https://bit.ly/3imIV3h>.
- ชลิต แสงวณิช. (2558). แนวทางการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ. สืบค้นเมื่อ 19
เมษายน 2564, จาก <https://bit.ly/3imIV3h>
- มูลนิธิกระจกเงา. (2557). โครงการศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์. สืบค้นเมื่อ 13 เมษายน 2564,
จาก <https://bit.ly/3gz56LS>.
- เรืองฤทธิ์ ลือลา. (2560). การต่อต้านการค้ามนุษย์. สืบค้นเมื่อ 10 เมษายน 2564, จาก <https://bit.ly/2S20xq5>.
- ลาวัณย์ ฌนตศิลป์กุล และคณะ. (2561). โครงการการศึกษาวิเคราะห์และแนวทางในการแก้ไขปัญหา
การค้ามนุษย์ในมิติกฎหมายของประเทศในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก - เหนือ
- ใต้. วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข, 4(3), 387-401.
- วัชร ไซสาร. (2559). การศึกษาวิเคราะห์เพื่อพัฒนาระบบงานสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิด
เกี่ยวกับการค้ามนุษย์. สืบค้นเมื่อ 13 เมษายน 2564, จาก <https://bit.ly/3gz56LS>.
- วีรพันธุ์ ระมั่งทอง และ วิจิตรา ศรีสอน. (2563). ปัญหาการค้าประเวณีเด็กจากคดีของหน่วยงาน
กองบังคับการปราบปราม การค้ามนุษย์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน. วารสารการบริหารนิติบุคคลและ
นวัตกรรมท้องถิ่น, 6(5), 11-27.
- สนั่น ยามาเจริญ. (2555) การค้ามนุษย์เพื่อค้าประเวณี ศึกษากรณีอำเภอหาดใหญ่. สืบค้นเมื่อ 14
เมษายน 2564, จาก <https://bit.ly/3sFnGv3>.
- สรายุทธ ยะหะกร. (2558). การค้ามนุษย์ในประเทศไทย Human Trafficking in Thailand. วารสาร
อิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม (e-JODIL). สืบค้นเมื่อ 14 เมษายน 2564,
จาก <https://bit.ly/2S20xq5>

สำนักพัฒนาและสนับสนุนคดีพิเศษกรมสอบสวนคดีพิเศษกระทรวงยุติธรรม. (2559). การศึกษาวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาระบบงานสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์. กรุงเทพฯ: หจก. อรุณการพิมพ์.

อัจฉรา ชลายนนาวิน และ นางสาวกิริติกา กิริติพงษ์ไพศาล. (2562). กระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหา การค้ามนุษย์ในลักษณะรัฐต่อรัฐ เพื่อการลดอัตราเสี่ยงต่อการเกิดกรณีการค้ามนุษย์ ในประเทศไทยและต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อ 6 เมษายน 2564, จาก <https://bit.ly/3gyUoMg>

อำนาจ เนตรสุภา. (2552). แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการค้ามนุษย์. วารสารวิชาการนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2(3), 9-28.